

KOMISJONI OTSUS,

19. mai 2004,

abikava kohta, mille elluviimist Itaalia kavandab kodulinnukasvatusevõtete toetamiseks – AIMA kodulinnulihasektori programm – C 59/2001 (ex N 97/1999)

(teatavaks tehtud numbri K(2004) 1802 all)

(Ainult itaaliakeelne tekst on autentne)

(2007/52/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

26. oktoobril 2001. Teistelt asjaomastelt isikutelt ei ole komisjon selgitusi saanud.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

olles palunud asjassepuutuvatel isikutel esitada oma selgitused vastavalt nimetatud artiklile,

ning arvestades järgmist:

I. MENETLUS

- (1) 17. detsembri 1999. a kirjas, mis registreeriti 22. detsembril 1999, teatas Itaalia alaline esindus Euroopa Liidu juures komisjonile meetmest vastavalt asutamislepingu artikli 88 lõikele 3, mis puudutab AIMA (*Associazione italiana dei mercati agricoli* – riiklik põllumajandusturgude ühendus) sekkumist 1999. aasta dioksiinikriisist tingitud linnuliha tarbimise ja läbimüügi vähenemise tagajärjel nõrgenenud Itaalia kodulinnuturu toetamiseks.
- (2) 8. augusti 2000. a kirjas, mis registreeriti 9. augustil 2000, 15. novembri 2000. a kirjas, mis registreeriti 21. novembril 2000, 27. veebruari 2001. a kirjas, mis registreeriti 1. märtsil 2001, ja 23. mai 2001. a kirjas, mis registreeriti 28. mail 2001, andis Itaalia alaline esindus Euroopa Liidu juures komisjonile täiendavat teavet, mida küsiti Itaalia ametiasutustelt 18. veebruari 2000. a (viide AGR 5073), 2. oktoobri 2000. a (viide AGR 25123), 10. jaanuari 2001. a (viide AGR 000449) ja 24. aprilli 2001. a (viide AGR 009825) kirjas.
- (3) 30. juuli 2001. a kirjas teatas komisjon Itaaliale oma otsusest alustada nimetatud abi suhtes asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlust.
- (4) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Ühenduste Teatajas* ⁽¹⁾. Komisjon palus asjaomastel isikutel esitada kõnealuse meetme kohta oma selgitused.
- (5) Itaalia asutused esitasid oma selgitused 24. oktoobri 2001. a kuupäeva kandvas kirjas, mis on registreeritud

II. KIRJELDUS

Õiguslik alus

- (6) AIMA riiklik sekkumiskava 1999. aastaks. Väljapakutud abi õiguslik alus on sätestatud seaduse nr 610/82 artikli 3 lõike 1 punktis d, mis lubab AIMA-l "oma juhitavaid rahalisi vahendeid kasutades siseturu arengust ja võimalustest sõltuvalt (...) varustada toiduainetega arengumaid, mis määratakse kokkuleppel välisministeeriumiga ja pärast riikliku toiduinstituudi arvamuse saamist".

Taust

- (7) Itaalia riiklik linnukasvatuse liit (*L'Unione nazionale dell'avicoltura* – UNA) oli AIMA-lt taotlenud turule sekkumist dioksiinikriisi raskete tagajärgede leevendamiseks kodulinnusektoris.
- (8) Kõigepealt (vt 17. detsembri 1999. a kirja), pärast AIMA keeldumist osta ära 17 000 tonni müümata jäänud liha 40 miljardi Itaalia liiri (umbes 20 miljoni euro) väärtuses, tegi UNA ettepaneku turustada osa lihast (11 450 tonni) soodushinnaga arengumaade turgudel; vahe kauba tegeliku kaubandusliku väärtuse ja selle müügihinna vahel (umbes 20 miljardit Itaalia liiri ehk 50 % turuväärtusest) oleks jäänud AIMA kanda.
- (9) Pärast komisjoni talituste märkusi (vt 18. veebruari 2000. a kirja), mille põhjal nimetatud abi kujutab endast pigem eksporditoetust hinnavahe katmiseks linnuliha hinna vahel kolmandas maailmas ja Itaalia turul (abi, mis seega oma olemuselt ei sobi kokku ühisturuga, võttes arvesse ühenduse kohustusi seoses Maailma Kaubandusorganisatsiooni ja turgude ühtse korraldamisega), ei viita Itaalia asutused enam oma 10. augusti 2000. a kirjas abi algsele eesmärgile, vaid väidavad, et Itaalia kodulinnulihatootjatele osaks saanud kaotusi tuleb vaadelda erakorraliste sündmuste tagajärjena (ja mitte tavalise tururiski tagajärjena) ning need kuuluvad seega asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punktis b sätestatud erandi alla.

⁽¹⁾ EÜT C 254, 13.9.2001, lk 2.

Meede

Abi summa

(10) Kõnealune kava näeb ette hüvitise maksmise kodulinnukasvatajatele, kes on kannatanud dioksiinikriisist ja tarbijate seas levinud hirmutundest tingitud hindade ja läbimüügi languse tõttu. Abi suurus vastab kriisist puutumata jäänud riikides registreeritud keskmiste hindade ning Itaalia hindade vahele ajavahemikul juuni – juuli 1999 (periood, mida hüvitis katma peab). Keskmised hinnad kriisist puutumata jäänud riikides (välja arvatud Itaalia) olid Itaalia asutuste sõnusti juunikuus 137,89 eurot 100 kg kohta ning juulis 132,35 eurot 100 kg kohta. Hindade erinevus oli seega juunikuus 53,966 eurot 100 kg kohta ning juulikuus 46,218 eurot 100 kg kohta⁽²⁾. Abi suuruseks on maksimaalselt 21 150 Itaalia liiri 100 kg kohta (ehk 10,92 eurot 100 kg kohta) ja 15 400 Itaalia liiri 100 kg kohta (ehk 7,95 eurot 100 kg kohta). Abi antakse 2001. aasta juunis ja juulis toodetud ja turustatud liha suhtes kogusummas 10 329 138 eurot.

(11) Nimetatud abi õigustamiseks täpsustavad Itaalia asutused, et dioksiinikriis ei toonud kaasa mitte üksnes tootmise ja müügi olulist langust (seoses turuhäiretega, mis järgnesid kriisi puhkemisele), vaid ka suure kodulinnutoodete tarbimise vähenemise. Itaalia asutuste esitatud andmete kohaselt müüsid Itaalia tootjad madalate hindadega 1999. aasta juunis 34 700 000 kg liha (1998. aasta juunis müüdüd 52 000 000 kg asemel) ja 1999. aasta juulis 30 200 000 kg (1998. aasta juulis müüdüd 51 000 000 kg asemel⁽³⁾). UNA poolt linnuliha ületootmise vältimiseks võetud ennetusmeetmetele (meetmed, mis nägid ette nende tibude hukkamise märtsis, kes pidanuksid järgmise kuu jooksul tapaküpsaks saama) vaatamata takistas dioksiinikriis selles sektoris rahuldavate tulemuste saavutamist.

(12) Oma 21. novembri 2000. a ja 28. mai 2001. a kirjas soovisid Itaalia asutused täpsustada meedia olulist rolli kriisikuudel: meedia tekitatud hirm olevat süvendanud linnuliha tarbimise tugevat langust (võrreldes eelmise aastaga oli vähenemine 29,1 % juunis, 10,1 % juulis, 16,2 % augustis ja 5,9 % kogu aasta lõikes). Nõudluse langus tingis hindade märgatava alanemise, eriti juunis ja juulis (-30 % ja -30,1 % võrreldes eelmise aasta samade kuudega). Lisaks pidid Itaalia tootjad selle olukorraga toimetulekuks jätma ladudesse juunis 4 150 tonni, juulis 9 271 tonni ja augustis 2 595 tonni kanaliha, kuna neid koguseid ei saanud turule saata.

(13) Abi ei ole ette nähtud loomade ning tarbimiseks või turustamiseks kõlbmatute loomsete toodete hävitamiseks.

⁽²⁾ Itaalias olid loodetud hinnad vastavalt 83,924 eurot 100 kg kohta ja 86,3132 eurot 100 kg kohta.

⁽³⁾ Nimetatud andmed sisaldavad era- ja kollektiivtarbijate ostetud tootekoguseid.

(14) Abi kogusumma ülemmääraks on ette nähtud 20 miljardit Itaalia liiri (ehk 10 329 138 eurot).

Menetluse algatamise põhjused

(15) Komisjon algatas asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse, sest tal olid tekkinud kahtlused abikava kokkusobivuses ühisturuga. Need kahtlused seonduvad võimalusega vaadelda kõnealust abi erakorralistest sündmustest tingitud kaotuste hüvitamiseks määratud abina. Täpsemalt on Itaalia asutused viidanud asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punktile b, milles on sätestatud, et erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi sobib ühisturuga kokku. Teatistes viidatakse dioksiinikriisile kui erakorralisele sündmusele.

(16) Asutamislepingus erakorralise sündmuse mõistet defineeritud ei ole. Komisjon kohaldab seda sätet üksikjuhtumite kaupa pärast asjaomase sündmuse hindamist. Belgias toodetud toiduaineid ja loomatoituseid puudutanud dioksiinikriisi juhtumi puhul jõudis komisjon järeldusele, et tegemist oli erakorralise sündmusega asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses, arvestades selle riigi inimeste tervise kaitseks seatud vajalike piirangute iseloomu ja ulatust⁽⁴⁾.

(17) On olnud ka teisi erakorralise sündmuse määratlemise pretseidente, eriti seoses Ühendkuningriigi⁽⁵⁾ poolt veiste spongioosse entsefalopaatia kriisi puhul antud abiga: komisjon jõudis järeldusele, et tegemist oli erakorralise sündmusega, võttes eriti arvesse loomaliha ekspordimbargot ning ebakindlusest ja veiste spongioosset entsefalopaatiat puudutavast teabest tingitud hirmuga seotud loomaliha tarbimise vähenemist. Seetõttu tuleb rõhutada, et eeltoodud näited ei puuduta riiki, kus turgu häirivad tarbijate hoiakud seoses dioksiiniga, nagu käesoleva juhtumi puhul, vaid riike, mida haigus vahetult puudutas (Ühendkuningriigi puhul veiste spongioosne entsefalopaatia ja Belgia puhul dioksiin).

⁽⁴⁾ Vt eeskätt riigiabi kohta vastuvõetud otsuseid nr NN 87/99, NN 88/99, NN 89/99, N 380/99, N 386/99 ja nr NN 95/99, N 384/99.

⁽⁵⁾ Vt riigiabi nr N 299/96, N 290/96, N 278/96 ja N 289/96.

- (18) Nimetatud juhtudel aktsepteeris komisjon tootjatele nende sissetulekute kaotuse hüvitamiseks hüvitiste maksmist üksnes tingimusel, et turuosaliste kahjud ja tarbimise vähenemine olid lisaks ühiskondlikule hirmule tingitud ka asjassepuutuvate toodete tavalist turustamist takistavatest erakorralistest faktoritest (riiklikud meetmed koos igal juhul ebatavalise tarbijate ja meedia hoiakuga). Eelnimetatud otsuses võis alati näha otsest ja vahetut seost erakorralise sündmusega vaadeldava asjaolude kogumi ja ettevõtjate kaasnenud kaotuste vahel.
- (19) Itaalia asutused, kellel paluti ära näidata seos põllumajandustootjate sissetulekute kaotuse ja erakorralise sündmuse esinemise vahel, selleks et komisjon saaks kahjude hüvitamist asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses lubada, ei olnud suutelised veenvat selgitust esitama. Hirmutunde kiire levimine, mis tekitas tugeva häire turgudel, kus Itaalia kodulinnukasvatavad tegutsesid, turuosade kaotus ja sellest tulenev tavalises olukorras loodetud käibe vähenemine ei näi olemasolevate andmete pinnalt olevat erakordseks sündmuseks asutamislepingu tähenduses. Lisaks ei viita miski sellele, et siseriiklikud või ühenduse asutused oleksid võtnud müügi blokeerimise meetmeid.
- (20) Isegi kui oletada, et õnnestub tõestada, et meedia mõju oli Itaalias märkimisväärselt suurem kui teistes Euroopa riikides, arvestades avalikkuse tundlikkusega toiduohutuse küsimustes ja väga kriitilise meelsusega tootmissüsteemidesse loomakasvatuse sektoris, näib, et tol ajal ei olnud need kaalutlused asjassepuutuva sündmuse erakorralise iseloomu näitamiseks piisavad.
- (21) Komisjonil tekkis pigem küsimus, miks ei suurendanud Itaalia tootjad selles olukorras oma kodulinnutoodete müümist välismaale (isegi riigi territooriumil), arvestades, et Itaalia ei olnud erinevalt Belgiast dioksiinikriisist otseselt puudutatud riikide hulgas.
- (22) Veel on vaja selgitada Itaalia ametiasutuste väidet, et kodulinnukasvatavad olid sunnitud müümata liha sügavkülmutama (4 150,8 tonni juunis, 9 271,3 tonni juulis ja 2 595,9 tonni augustis). Selle väite põhjal ei saa välistada, et selline toimimine võimaldab kriisiperioodil müümata jäänud kodulinnulihatoodeteid müüa edaspidi. Sellisel juhul oleksid kaotused väiksemad, kui asja uurimise käigus väideti. Lisaks ei olnud komisjonil võimalik hinnata dioksiini kartusega seotud nõudluse langusest tingitud müümata jäänud liha kogust ega suvise nõudluse kohta tehtud valedest prognoosidest tingitud ületootmise ulatust.
- (23) Nende kaalutluste põhjal ei saa komisjon välistada, et tegemist on abiga, mille eesmärk ei ole anda oma panus sektori arengusse, vaid lihtsalt parandada tootjate rahalist olukorda abiga, mida antakse hinna, koguse või tooteühiku alusel, teisisõnu põllumajandussektoris riigiabi käsitlevate ühenduse suuniste⁽⁶⁾ (edaspidi "suunistes") punkti 3.5 kohaselt ühisturuga kokkusobimatuna vaadeldava abiga.
- (24) Komisjon väljendas seega kahtlusi sideme olemasolu suhtes Itaalia kodulinnulihasektori tootjate sissetulekute kaotuse ja sündmuse erakorralise iseloomu vahel, nagu ka selle suhtes, kas abi vastab tingimustele, et lubada asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b või artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamist (mis puudutab viimati nimetatud lõiget, siis ei näi nimetatud abi olevat suunatud teatava majandustegevuse arendamiseks) või et seda saaks lugeda vastavuses olevaks mõne suuniste punktiga.

III. ITAALIA SELGITUSED

- (25) Oma 24. oktoobri 2001. a kuupäeva kandvas ja 26. oktoobril 2001. a registreeritud kirjas tuletavad Itaalia asutused ennekõike meelde, et kodulinnuliha tarbimise vähenemist juuni-, juuli- ja augustikuus, vähemal määral kuni detsembrini 1999. a, ei seotud menetluse algatamise otsuses küsimuse alla.
- (26) Itaalia ametiasutuste sõnusti tuleb, arvestades, et läbimüügi vähenemist ja hindade langust ei ole komisjon kahtluse alla seadnud, ära näidata üksnes seos kahjude ja dioksiinikriisi vahel. Seda seost saab tõendada selle kaudu, et esimesed teated nn dioksiiniga kanalihast saadeti laiali 28. mail 1999 kell 19.00 ning läbimüügi järsk vähenemine toimus 1999. aasta juunis (läbimüük vähenes võrreldes 1998. aasta juuniga 29 %). Itaalias järgis tarbimistendents täpselt meedia poolt esile kutsutud ühiskondlikku hirmu läbimüügi tugeva vähenemisega dioksiini puudutava teabe esmase levitamisel ajal, taandumisega juulis, kui meedia huvi vähenes, ja uue läbimüügi vähenemisega augustis pärast teate levitamist Euroopa Liidu otsuse kohta mõnedes toodetes lubatavate dioksiinimäärade kahekordistamise kohta. Alates septembrist oli meedia üha vähem sellest sündmusest huvitatud ja kodulinnulihatoodete tarbimine normaliseerus järk-järgult.

⁽⁶⁾ EÜT C 232, 12.8.2000

(27) Järelikult ei saa Itaalia ametiasutuste sõnusti eitada sidet Belgia dioksiini puudutava teabe levitamisest tingitud ühiskondliku hirmu ning tarbimise ja hindade languse vahel.

(28) Seega jääb üle vaid näidata, et Itaalias tekkinud dioksiinikriisi saab vaadelda kui erakorralist sündmust asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses. Komisjon on inimeste tervise kaitseks seatud piirangute iseloomu ja ulatust arvestades juba tunnustanud Belgias tekkinud "dioksiinikriisi" erakorralist iseloomu. On tõsi, et Itaaliat dioksiinikriis otseselt ei puudutanud. Sellele vaatamata ei saa eitada, et kriisi mõjud ületasid riigipiire ja raputasid ka ümbruskaudseid riike, nagu Itaalia.

(29) Itaalia asutuste sõnusti tuleb asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses lugeda nn erakorraliseks sündmuseks igasugune sündmus, mis ei ole ettenähtav või on raskesti ettenähtav, nagu loodusõnnetused. Seega tuleks kaaluda sündmust ennast, mitte selle sündmusega toimetulekuks võetud meetmeid, mis on vaid selle sündmuse tagajärjeks. Lisaks nõustus komisjon sündmuse erakorralise iseloomuga Ühendkuningriigi veiste spongioosse entsefalopaatia juhtumi puhul seoses rabava loomaliha ekspordikeeluga, aga peamiselt seoses veiste spongioosset entsefalopaatiat puudutavast teabest tingitud ebakindlusest ja hirmust tulenenud loomaliha tarbimise vähenemisega. Sama olukord oli Itaalias 1999. aastal pärast dioksiinihäret. Ühendkuningriigile seatud ekspordikeeld ei mõjutanud suuremal määral tarbimise vähenemist, kuna ka isegi ilma selle keeluta oleksid välismaa tarbijad (nagu ka tarbijad Inglismaal) igal juhul vähendanud oma loomalihatarbimist, mis oleks niimoodi mõjutanud iga muud nende toodete turustamist välismaal. 1999. aasta dioksiinijuhtumi puhul on sobiv lisada, et kõik kolmandad riigid on samal perioodil keelanud Euroopa Liidust pärit kodulinnuliha impordi.

(30) Põhjuseks, miks Itaalia tootjad ei pöördunud ei välismaa turgude ega Itaalia turu poole, on sündmuse riigiülene iseloom, mis suurel määral väljus Belgia piiridest.

(31) Mitme Itaalia kodulinnuettevõtte sissetulekud vaadeldaval ajal (juuni – august 1999) näitavad Itaalia ametiasutuste sõnusti selgelt hindade ja läbimüügi taseme langust.

IV. ÕIGUSLIK HINNANG

Abi olemasolu

(32) Artikli 87 lõike 1 kohaselt on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

(33) Nõukogu 29. oktoobri 1975. aasta määruse (EÜ) nr 2777/75 kodulinnulihaturu ühise korralduse kohta ⁽⁷⁾ artiklis 19 on sätestatud, et kui nimetatud artiklis ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse nimetatud määrides käsitletud toodete suhtes asutamislepingu artikleid 87, 88 ja 89.

(34) Kavandatud meede näeb ette avalike vahendite andmise teatud ettevõtetele; kõnealust abi (mis ulatub 20 miljardi Itaalia liirini) antakse valikuliselt kodulinnukasvatajatele, keda peetakse dioksiinikriisi tagajärjel kahjusid kandnuks. Teiselt poolt soodustab see meede tootmist (kodulinnuliha sektoris) ja võib, arvestades Itaalia osatähtsust ühenduse kodulinnuliha kogutootmises (13,2 %) häirida kaubavahetust. 2001. aastal kasvas Itaalia kodulinnuliha kogutootmine 1 134 000 tonnini ja EL 15 liikmesriigi oma 9 088 000 tonnini ⁽⁸⁾.

(35) Seega vastab kõnealune abi artikli 87 lõikes 1 sätestatud abi mõistele.

Abi kokkusobivus

(36) Riigiabi andmise keelust on erandeid. Käesoleval juhul tuginevad Itaalia asutused asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punktis b sätestatud erandile, mille kohaselt võib ühisturuga kokkusobivaks pidada loodusõnnetuste ja teiste erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antavat abi.

(37) Kuivõrd asutamislepingus ei ole antud mingisugust "erakorralise sündmuse" definitsiooni, tuleb kontrollida, kas Itaalias esinenud dioksiinikriisi saab vaadelda erakorralise sündmusena asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses.

⁽⁷⁾ EÜT L 282, 1.11.1975, lk 77.

⁽⁸⁾ Allikas: Eurostat ja Euroopa Komisjon

- (38) Vastavalt põllumajandussektori riigiabi käsitlevatele ühenduse suunistele⁽⁹⁾, peab komisjon igati loogiliseks, et hinnates loodusõnnetuste või erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks võetavaid meetmeid, tuleks artikli 87 lõike 2 punktis b kasutatud mõisteid "loodusõnnetus" ja "erakorraline sündmus" tõlgendada kitsendavalt, kuna need kujutavad endast erandit asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatud üldreeglit, et riigiabi andmine on ühisturuga kokkusobimatu. Kuni praeguseni on komisjon aktsepteerinud loodusõnnetustena maavärinaid, laviine, maalihkeid ja üleujutusi. Erakorraliste sündmustena on komisjon kuni praeguseni aktsepteerinud sõda, siserahutusi ja streike, aga teatud mõõndustega ja vastavalt nende ulatusele ka raskeid tuuma- ja tööstusõnnetusi ning tulekahjusid, millega on kaasnenud rasked kaotused. Seevastu ei ole komisjon nõustunud erakorralise sündmusena käsitlema tulekahju, mis puhkes tavalise ärikindlustusega kaetud tavalises tööstusettevõttes. Üldreeglina ei käsitle komisjon loomade ja taimede haiguspuhanguid loodusõnnetustena ega erakorraliste sündmustena. Ühel juhul tunnustas komisjon siiski erakorralise sündmusena loomi puudutava haiguse enneolematult ulatuslikku levikut. Arvestades selle valdkonna sätetega kaasnevaid raskusi, jätkab komisjon abi andmise ettepanekute hindamist, uurides neid üksikjuhtumite kaupa vastavalt artikli 87 lõike 2 punktile b, võttes arvesse varasemat praktikat selles valdkonnas. Selline analüüs üksikjuhtumite kaupa on eriti oluline abi andmise puhul tundlikus sektoris, nagu kodulinnulihasektor, kus iga turule sekkumise meede võib põrkuda ühisturu korraldamise meetmetega.
- (39) Üldreeglina ei saa komisjon artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses erakorralise sündmusena aktsepteerida inimestele tarbimiseks määratud toiduainete keemilist nakatumist. Hoopis vastupidi, nakatumise oht on tagajärjeks asjaolule, et kogu toiduahela vältel ei ole tagatud kõige kõrgem kvaliteeditase.
- (40) Belgia dioksiinikriisi puhul tuli enne, kui selle kriisi sai lõplikult erakorraliseks sündmuseks tunnistada, võtta arvesse mitmeid elemente. Esmalt hindas komisjon inimeste tervise kaitsmiseks ja kriisi ohjamiseks võetud meetmete, sealhulgas linnuliha turule saatmise ja jaemüügi keelu, kolmandate riikidega teatud inimestele ja loomadele tarbimiseks mõeldud loomsete toodete kaubavahetus- ja ekspordikeelu ning rea tingimuste seadmise, sealhulgas asjassepuutuvate toodete järelevalve jälgimise ja kontrollilise allutamise ulatust⁽¹⁰⁾. Erakorraliseks sündmuseks lugemisel tugineti ka kahele elemendile, see tähendab Belgia ametiasutuste esitatud teatele ning järgnenud kiireloomuliste meetmete rakendamisele ja toodangu turustamise võimatusele, mis pani Belgia tootjad kriisiolukorda. See kriis erines oma iseloomu ja asjassepuutuvatele turuosalistele põhjustatud tagajärgede poolest selgelt tavalistest sündmustest ja väljus turu tavapärase toimimise tingimuste raamest. Tarbijate hulgas tekkinud hirmutunne ja rea kolmandate riikide poolt loomadele ja loomsetele toodetele kehtestatud embargo suurendasid seda veelgi. Sellest tekkisid turgudel, kus Belgia tootjad osalesid, olulised häired, turuosade kaotus ja sellest tulenevalt normaalse turuolukorras loodetud käibe vähenemine.
- (41) Ei toodete keemilisest nakatumisest ega läbimüügi vähenemisest ei saa järeldada, et turustamisele ja ekspordile seatud olulistest piirangutest ja nende toodete läbimüügi vähenemisest tekkinud sündmus oleks erakorralise iseloomuga. Hirm ja tarbijate reaktsioon seoses linnuliha dioksiiniga nakatumisega ainult lisas sellele sündmusele erakorralise sündmuse tunnuseid.
- (42) Itaalia tootjate puhul tuleb tõdeda, et mitte ühtegi turustamis- ega ekspordipiirangut ega ühtegi piirangut tarbijate tervise kaitseks ei ole seatud, kuna kriis riiki otseselt ei puudutanud. Ainsateks ettenägematuteks ja turgu häirivateks elementideks olid ühiskonnas hirmu vallandamine ja nakatumist puudutav tarbijate reaktsioon.
- (43) Itaalia olukorda ei saa samastada olukorraga nendes riikides, mida kriis otseselt puudutas. Dioksiinikriis tunnistati erakorraliseks sündmuseks Belgias, mitte aga erakorraliseks sündmuseks iseenesest. Nagu juba rõhutati

⁽¹⁰⁾ Need meetmed väljenduvad kolmes komisjoni otsuses: 3. juuni 1999. aasta otsus nr 1999/363/EÜ mõnede inimestele ja loomadele tarbimiseks mõeldud loomsete toodete dioksiiniga nakatumise vastu kaitsvate meetmete kohta (EÜT L 141, 4.6.1999, lk 24). Need meetmed puudutasid eriti linnuliha ja kõiki kodulindudel saadavaid tooteid, nagu munad ja munatooted, rasvad, loomsed proteiinid, toiduainetööstuse toorained jne; 4.6.1999 otsus nr 1999/368/EÜ ja 11.6.1999 otsus nr 1999/389/EÜ mõnede inimestele ja loomadele tarbimiseks mõeldud looma- ja sealihast saadud loomsete toodete dioksiiniga nakatumise vastu kaitsvate meetmete kohta (EÜT L 142, 5.6.1999, lk 46, ja EÜT L 147, 12.6.1999, lk 26). Need meetmed puudutasid eriti looma- ja sealihha ning piima ja kõiki piimasaadusi.

⁽⁹⁾ EÜT C 28, 1.2.2000, lk 2.

põhjendustes 35 kuni 38, ei ole artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses erakorraliseks sündmuseks ei lihtne inimestele tarbimiseks mõeldud toiduainete keemiline nakatumine ega hirmu vallandumine.

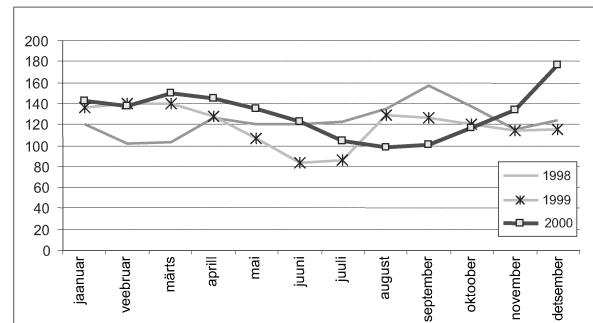
- (44) Itaalia asutused on samuti viidanud Ühendkuningriigi esimesele nn veiste spongioosse entsefalopaatia kriisile. Sellel konkreetsel juhul oli erakorraline olukord, millesse loomalihasektor sattus, otseselt seotud elusloomade ja loomaliha Ühendkuningriigist teistesse Euroopa ja kolmandatesse riikidesse ekspordimise täieliku keelamisega. Veiste spongioosse entsefalopaatia raames võetud meetmed saavutasid Ühendkuningriigis enneolematu ulatuse. Komisjon tuletab meelde, et sellele kriisile reageerimiseks võetud meetmete hulgas oli täielik embargo briti lihale ning kõigile sellest saadud toodetele, mis võisid sattuda inimeste või loomade toiduahelasse; embargo, mis tõi kaasa liha sisetarbimise enneolematu vähenemise. Sellel juhul oli tarbimise vähenemine seotud oluliste turupiirangutega ning tekitas olukorra, mida võis määratleda erakorralisena.
- (45) Teisalt tuletas komisjon Euroopas esinenud hilisemate spongioosse entsefalopaatia juhtumite puhul⁽¹¹⁾ meelde, et läbimüügi või sisetulekute vähenemist ei saa käsitleda kui erakorralist sündmust. Läbimüügi vähenemist saab käsitleda kui erakorralise sündmuse tagajärge, mis on tingitud erinevate faktorite haruldasest kokkusattumisest. Nagu eespool vaadeldud juhtumite puhul, kiideti artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses erakorralise sündmusega toimetulekuks ettenähtud abi heaks otseselt seotud riikides, riikides, kus mitu faktorit andsid kriisile erakorralise iseloomu: väga negatiivne vastukaja Euroopa põllumajandustootjatelt, tarbijate hulgas tekkinud hirmutunne, ELst pärit loomade ja lihatoodete suhtes paljude kolmandate riikide poolt kehtestatud embargo, samuti nagu mitmed loomakasvatavate kontrolli alt väljunud juhtumid, mis kriisiolukorda ägedamaks muutsid ja tarbijate hirmu õhutasid. Sellest tulenesid tugevad häired turgudel, kus Euroopa tootjad osalesid, sellest tulenev turuosade kaotus ja sellest tulenevalt normaalses turuolukorras loodetud käibe vähenemine.
- (46) Nimetatud kriisi erakorralise sündmusena tunnustamisel võttis komisjon arvesse ühte olulist elementi, nimelt loomalihaturu stabiilsust ja tasakaalu enne kriisi puhkemist. Kuid nagu on näidatud alljärgnevalt (vt põhjendusi 52 kuni 55) ning nagu Itaalia asutused ka ise märgivad (vt
28. augusti 2000. a ja 15. novembri 2000. a kirja), ei kehti see kodulinnulihaturu kohta Itaalias, mis juba oli ületootmise ja hindade languse olukorras.
- (47) Kõigil eespool vaadeldud juhtudel ja eriti Itaalia asutuste poolt nimetatute puhul leidis erakorraline sündmus aset asjassepuutuvas riigis ning tõi kaasa rea piirangumeetmete, turukontrolli- ja sanitaarmeetmete võtmise, mis aitasid kaasa läbimüügi vähenemisele ja kõnealuste toodete hindade langusele.
- (48) Lisaks peab erakorraline sündmus vastama vähemalt sellise sündmuse tingimustele, mis oma olemuse ja asjassepuutuval turuosalistele avaldatava mõju poolest eristub selgelt tavalistest tingimustest ning väljub turu tavapärase toimimise tingimuste raamist. Sündmuse ettenägematu iseloom või sellise sündmuse ettenägemise raskendatus võivad sellele sündmusele erakorralist iseloomu lisada, ent need ei ole piisavad sündmuse kvalifitseerimiseks erakorralise sündmusena artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses.
- (49) Käesoleval juhul ei erine väidetav vähenemine teistest nõudlust mõjutavatest sündmustest, nagu näiteks ekspordituru sulgemine. Selline sündmus on samuti ettenägematu, ent see on osa ettevõtte tavalisest äririskist ning ei ole mingil moel erakorralise iseloomuga asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses.
- (50) Itaalia asutuste sõnutsi ei olnud Itaalia tootjatel teisi turgusid, kuna kriis levis ka üle Belgia piiride ja linnuliha tarbimise vähenemine puudutas tervet Euroopat.
- (51) Komisjoni käsutuses oleva teabe kohaselt jäi linnuliha ühendusesisene eksport 1999. aasta juunis ja augustis aastase tendentsiga võrreldes samaks ning isegi kasvas võrreldes 1998. aastaga. Ühendusesisene eksport juulikuus oli suurem 1999. aasta jooksul ning eelmise aasta samal kuul registreeritud näitajatest. Kuigi sellest suurenemisest ei piisanud kogu Itaalia asutuste poolt deklareeritud laoülejäägi läbimüümiseks, piiras see kriisi mõjusid tootjatele, võimaldades neil müüa osa toodangust ühenduse turul. Itaalia asutused ei ole esitanud mingeid andmeid, mis näitaksid ühenduse turul teiste müügi võimaluste puudumist, kinnitades üksnes, et kriisi tõttu on ka teised Euroopa riigid oma kodulinnuliha tarbimist vähendanud. Samade asutuste sõnul võib võrdlushindade saamiseks (vt põhjendust 7 eespool) vaadelda kõrvuti siiski mõnesid riike, nagu

⁽¹¹⁾ Vt muu hulgas abi N 113/A/2001 (27.7.2001, otsus SG 01 290550), N 437/2001 (27.7.2001, otsus SG 01 290526D), N 657/2001 (9.11.2001, otsus SG 01 292096) ja NN 46/2001 (27.7.2001, otsus SG 01 290558 D).

Taani, Kreeka, Hispaania, Iirimaa, Austria, Portugal, Soome, Rootsi, Ühendkuningriik, kuna neid ei ole see kriis puudutanud. Niisiis oleks sinna võinud suunata vähemalt osa üleliigsest toodangust.

Kogu kanalihaturu igakuised hinnad

euro/100 kg

(52) Lisaks tuleb, võttes arvesse komisjoni seisukohti asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b kohaldamisel põllumajandusvaldkonnas, välistada igasugune kahjude ülekompenseerimine.

(53) Itaalia asutuste väljapakutud hüvitismehhanism tähendab abi, mida antakse 1999. aasta juunis ja juulis toodetud ja turustatud liha eest ja mida arvutatakse, lähtudes keskmiste hindade erinevusest kriisist puutumata riikide ja Itaalia vahel. See erinevus on Itaalia asutuste sõnul 53,966 eurot 100 kg kohta juunis ning 46,218 eurot 100 kg kohta juulis. Abi suuruseks on maksimaalselt 21 150 Itaalia liiri 100 kg kohta (ehk 10,92 eurot 100 kg kohta) ja 15 400 Itaalia liiri 100 kg kohta (ehk 7,95 eurot 100 kg kohta).

(54) Sellise arvutusmeetodiga seondub kaks probleemi. Esimene puudutab Itaalia asutuste väidet, et müümata jäänud laovarud on sügavkülmutatud⁽¹²⁾. See võimaldaks kriisi ajal müümata jäänud linnulihatooted müüa edaspidi. Sellisel juhul oleksid kahjud väiksemad, kui asja uurimise käigus väideti. Seda punkti ei ole Itaalia asutused kommenteerinud. Seega ei saa välistada kahjude ülekompenseerimise ohtu seoses osa toodangu hilisema müümisega tõenäoliselt normaliseerunud hindadega. Lisaks on Itaalia asutused väitnud, et kanu on tapetud 43 170,1 tonni 1999. a juunis ja 47 485,9 tonni juulis ehk kokku 90 656 tonni (vt 15. novembri 2000. a kirja), samas kui müüdüd kogused on 34 700 000 kg liha 1999. a juunis ja 30 200 000 kg juulis ehk kokku 64 900 tonni. Sügavkülmutatud on juunis 4 150,8 tonni ja juulis 9 271,3 tonni ehk kokku 13 422,1 tonni liha. Mingeid andmeid ei ole esitatud seoses toodetud ja müümata jäänud ning mitte sügavkülmutatud liha kohta, mille puhul ei saa välistada muud ärilist kasutamist.

(55) Itaalia viitab järgnevalt teiste Euroopa riikide, mida kriis ei puudutanud, keskmistele hindadele, võtmata arvesse asjaolu, et Itaalia hinnad olid langemas juba enne 1999. aasta juunit, ning võtmata arvesse kodulinnuliha hindade muutlikkustendentsi. Alltoodud tabel ilmestab tendentsi Itaalias aastatel 1998, 1999, 2000⁽¹³⁾:

⁽¹²⁾ Vt 23. mai 2001. aasta kirja, milles Itaalia asutused kinnitavad, et tootjad olid sunnitud sügavkülmutama juunis 4 150,8 tonni, juulis 9 271,3 tonni ja augustis 2 595,9 tonni.

⁽¹³⁾ Kogu kodulinnuliha ekspordi kohta käivad andmed (rümbla kaal).

(56) Itaalia asutuste väite kohaselt oli kodulinnulihasektoris juba enne ületootmine ja sellest asjaolust tulenevalt olid tootjad otsustanud juunikuul lihapakkumise vähendamiseks 4,8 % võrra hukata märtsikuus osa tibudest, kes oleksid läinud tapmisele aprillis ja mais. Itaalia asutuste sõnutsi kandus dioksiinikriisi tõttu juunikuul tapmine ja 10 % toodangu turulepaikamine üle juulisse ja augustisse, tekitades neil kahel kuul pakkumise suurenemise. Komisjoni käsutuses olevate andmete kohaselt oli tibude kasvatamine veebruaris, märtsis ja aprillis kõvasti suurenenud, lootuses tootmise suurendamisele juunis 5,6 % võrra.

(57) Võrreldes andmeid, mis puudutavad kanade tapmist 1999. aasta maist augustini, andmetega eelmise aasta kohta, tuleb välja, et vähemalt 1999. aasta mais toimus tapamahu suurenemine ja sellest tulenevalt ligi 9 %line kanaliha pakkumise tõus; 1999. a juunis vähenes pakkumine 10 % võrreldes 1998. aasta juuniga ning 1999. aasta juulis oli tapetud kanade arv ligi 10 % võrra suurem 1998. aasta vastavast arvust. Selline pakkumise tõusutendents jätkuks 1999. aasta augustis (+ 6,5 %). Arvestades, et hinnad järgivad üldiselt pakkumistendentsi, võib sellest tuletada hindade languse võrreldes aprilli hindadega, mis olid juba tulenevalt ületootmisest Euroopa keskmisega võrreldes languse teel. Sestap viiks võrdlus juuni ja juuli kanaliha hinna vahel Itaalias ja riikides, mida dioksiinikriis ei puudutanud, Itaalias loodetud kanaliha väärtuse ülehindamiseni.

(58) Itaalias kanaliha hindade muutlikkuse ning juba enne dioksiinikriisi puhkemist märgitud hindade langustendentsi tõttu on kõik 1999. aasta juuni müügihindade võrdlused 1998. aasta juuni omadega ebakorrektsed ning ei peegelda Itaalia kanalihaturgu rõhunud ületootmist ega sellest tingitud juba märgitud hindade langust. Itaalia asutuste väide, et tootjad võtsid eelnevalt turukorrasmeetmeid, korraldades juuni- ja juulikuul pakkumise vähendamiseks märtsis nende tibude hukkamise, kes oleksid pidanud minema tapmisele aprillis ja mais, on vastuolus andmetega tibude kasvatamise kohta ning sellest tulenevalt tootmis-

prognoosiga, mis näitab juunis pakkumise suurenemist ja juulis kerget vähenemist (-1,6%). Nende elementide pinnalt oleks igasugune 1999. aasta juuni- ja juulikuu müügihindade prognoosimine (võrreldes kas 1998. aasta juuni hindade või teistes Euroopa riikides, mida dioksiinikriis ei puudutanud, registreeritud hindadega) kahtlane.

- (59) Seega võib komisjon järeldada, et kuna hirmutunne iseenesest ei ole erakorraline tingimus asutamislepingu artikli 87 lõike 2 punkti b tähenduses ning et Itaalia asutuste poolt väljapakutud kaotuse arvutamise meetod võib viia Itaalia linnulihatootjate poolt kantud kaotuste ülehindamisele, ei saa meedet käsitleda artikli 87 lõike 2 punkti b alusel ühisturuga kokkusobivana.
- (60) Ka asutamislepingu artikli 87 lõike 3 analüüsi kohaselt ei saa seda abi ühisturuga kokkusobivana käsitleda. Artikli 87 lõike 3 punkti a ei kohaldata juhul, kui abi ei ole määratud majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus.
- (61) Viidates artikli 87 lõike 3 punktile b, ei ole abi määratud üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks ega mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks.
- (62) Tuginedes artikli 87 lõike 3 punktile d, ei taotle see abi ette selles artiklis näidatud eesmärke.
- (63) Mis puudutab artikli 87 lõike 3 punkti c, siis arvestades, et Itaalia asutused olid kõnealuselt seadusest asutamislepingu artikli 88 lõikele 3 vastavalt nõuetekohaselt teavitatud, kohaldatakse selle hindamisel põllumajandussektori riigiabi käsitlevate ühenduse suuniste⁽¹⁴⁾ (edaspidi "suuniste") sätteid. Vastavalt suuniste punktile 23.3 kohaldatakse neid suuniseid alates 1. jaanuarist 2000 uue riigiabi suhtes, sealhulgas sellise suhtes, millest liikmesriigid on juba teavitatud, ent mille kohta ei ole komisjon otsust teinud.
- (64) Loomataudidega seotud sissetulekute kaotuse hüvitamiseks antavat abi reguleerib punkt 11.4. Riiklik abi võib hõlmata teenistuse puudumise mõistlikku hüvitamist, arvestades taasistutamisele või karja taasloomisele omaseid riskusi ning enne kõnealuse tootmisvõimekuse taasistutamist või taasloomist haiguse hävitamise võimaldamiseks pädevate ametiasutuste poolt kehtestatud või soovitatud igasugust garantiini- või ooteperioodi. Taudi ennetamise ja likvideerimise raames sanitaar-/veterinaarasutuste korraldusel loomade kohustuslik hukkamine on seega sellise abi andmise vajalikuks tingimuseks.
- (65) Teatatud meetmetest tuleneb selgelt, et ühtegi korraldust taudi ennetamise ja likvideerimise plaani raames loomade hukkamiseks sanitaar-/veterinaarasutused andnud ei ole, arvestades, et keemiline nakatumine Itaalia ettevõtteid ei puudutanud. Järelikult ei vasta planeeritud meede suuniste punktis 11.4 ettenähtud tingimustele.
- (66) Eelnevast tulenevalt ei saa kodulinnulihasektori ettevõtetele antavat abi käsitleda erakorralise sündmusena tekitatud kahju korvamiseks antava abina artikli 87 lõike 2 punkt b tähenduses ega ka abina, mida võiks lubada tulenevalt artikli 87 lõikes 3 sätestatust. Seega on kõnealuse abi kujul vastavalt suuniste punktile 3.5. tegemist ühisturuga kokkusobimatu tegevusabiga⁽¹⁵⁾.
- (67) Rikutud on ka nõukogu 29. oktoobri 1975. aasta määruse nr 2777/75 EÜ (kodulinnulihaturu ühise korralduse kohta) sätteid, mille kohaselt võib selle artikli 1 lõikes 1 nimetatud toodete suhtes võtta ainult järgmisi meetmeid: meetmed tootmis-, töötlemis- ja turustuskorralduse paremaks edendamiseks, meetmed kvaliteedi parandamiseks, meetmed kasutatud tootmisvahenditel põhinevate lühi- ja pikaajaliste prognooside kujundamiseks, meetmed turuhinna dünaamika registreerimise hõlbustamiseks. Teisalt võib loomade haiguste levikuga võitlemiseks võetud meetmete võtmisega kaasneda võivaid kaupade vaba liikumise piiranguid silmas pidades võtta vastavalt artiklis 17 sätestatud menetlusele neist piirangutest puudutatud turgude erakorralisi kaitsemeetmeid. Neid meetmeid võib võtta üksnes sellises ulatuses ja sellise kestusega, mis on selle turu kaitsmiseks vajalik. Käesoleval juhul ei ole Itaalia ühtegi neist meetmetest võtnud. Igasugust muud riiklikku abi võib anda ainult kooskõlas asutamislepingu artiklitega 87 ja 89. Nagu eelnevates kaalutlustes on märgitud, ei ole kõnealune abi riigiabi reguleerivate normidega kooskõlas, seega ei ole see ühisturuga kokkusobiv.

⁽¹⁴⁾ EÜT C 28, 1.2.2000, lk 2.

⁽¹⁵⁾ Esimese astme kohtu otsus, 8.6.1995, kohtuasjas T 459/1993 (Siemens SA – Euroopa Ühenduste Komisjon), kogumik (1995), lk 1675.

V. JÄRELDUSED

Itaalia ei või nimetatud abimeetmeid rakendada.

(68) Eelnevat arvesse võttes järelgab komisjon, et AIMA programmiga kodulinnulihasektorile ettenähtud abi on riigiabi artikli 87 lõike 1 tähenduses, mida ei hõlma ükski artikli 87 lõikes 2 või 3 sätestatud erand.

Artikkel 2

Kahe kuu jooksul alates käesolevast otsusest teatamise kuupäevast teavitab Itaalia komisjoni otsuse täitmiseks võetud meetmetest.

(69) Arvestades, et programmist teavitati vastavalt asutamislepingu artikli 88 lõikele 3, mille kohaselt võib abimeetmeid rakendada alles pärast Euroopa Komisjoni heakskiitu, ei ole vajalik nõuda abi tagastamist,

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Itaalia Vabariigile.

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE OTSUSE:

Brüssel, 19. mai 2004.

Artikkel 1

Abi, mida Itaalia 1999. aasta AIMA riikliku sekkumisprogrammi raames kavatses anda, ei sobi ühisturuga kokku.

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Franz FISCHLER